

Izhaja
10., 20. in zadnjega
dne vsacega meseca.

Naročnina
stane 1 gld. na leto.

Posamne številke
po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise

pošiljajte uredništvu

»Glasnik«

Cesta v Mestni Log 4

Oglasila

delavcev, ki nimajo dela,
ali delodajalcev, ki
iščejo delavcev, se vspre-
jemajo zastoj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 27.

V Ljubljani, 30. septembra 1899.

Letnik V.

Politika in mi.

Thun je odstopil in z njim vsi drugi ministri. Treba je iskati nove vlade. Te novice švigajo po politiskem svetu naše države. Prav za prav so komaj novice, saj ne pripovedujejo v bistvu nič novega. Ministerskih odstopov smo vajeni kot deževnega vremena.

To pot se zopet bahajo nemški kričarji in socialni demokratje, da so vrgli vlado, kaker svoj čas Badenija. Toda s tem jim pač ni nič pomaganega. Državni zbor se ni ozdravil in tudi prihodnja vlada bo mogla le malo časa ostati na površju.

Naše stališče je neizpremenjeno. Mi nismo nikoli politiskih razmer presojali po osebah posamnih ministrov, marveč samo po vsebini vodivnih načel, ki so jih kazali v svojem delovanju. Tu je bila pa že dolgo veliko rana, ki bo ostala toliko časa odprta, dokler se temeljito ne izpremeni ves vladni sistem.

Avstrijsko ljudstvo je do mala vse katoliško; v veliki večini pripada po opraviu delavskim stanovom in po narodnosti je večinoma slovansko. Iz teh treh znakov, ki označujejo avstrijsko prebivalstvo, se dačé posneti načela, po katerih se mora vladati.

Dosedaj se je pa pri nas vladalo liberalno. Velika večina uradništva je liberalnega duha. Ljudstvo se je sicer že po ogromni večini obrnilo od liberalstva, samo gospoda ga še ne pusti. Nobene moči ni več v Avstriji, da bi moglo vzbuditi liberalno stranko zopet v življenje. In vender ta gnjila stranka še vedno kaže svoje rogove. V uradništvu

vlada, sicer pa s svojim hinavskim obnašanjem meče pesek v oči na zgoraj, češ da je zmerna in za državo vnet. Da se ne obrne ugodna sapa proti desnici državnega zbora, temu je kriva pred vsem liberalna stranka, s katero drži seveda tudi veliki kapital in njegovi judovski gospodarji.

Zato pa izprašujejo za svet judovsko-liberalne poglavarje. Nobeden pa ne vpraša: kaj hoče delavec, kmet ali obrtnik? Dokler ne pade zadnja sled liberalnega vpliva, toliko časa ne moremo nikamor naprej. Nepopisna neumnost se torej kaže iz socialno-demokratskega obnašanja, ki s svojo politiko naravnost podpirajo moč avstrijskega liberalstva.

Ker je liberalstvo tako močno, zato tudi ne morejo priti do veljave delavski stanovi. Liberalci se povsod z vsemi štirimi upirajo razširjenju volilne pravice; povsod zavirajo zakone delavskega varstva in zavarovanja in skrbe, da bi ljudstvo ne prišlo do večje politiske moči. Plemstvo, uradniki in fabrikanti imajo še vedno vajeti v rokah. Zraven pa lazejo ljudstvu, da je vsa moč pri duhovstvu. Tako ostudna sleparija je mogoča le pri duševno slepih ljudeh. Ali ni ravno narobe? Duhovnik je popolnoma na tistem stališču kot ljudstvo: brez vpliva, tako rekoč brez pomena. Vsak se lahko zaganja vanj. Ljudje, ki se sicer boje najmanjšega birača in ki pred uradnimi slugi vklanajo glave, čutijo dovolj poguma rojiti proti duhovstvu. V ti zadevi zna vsak vse in sme vsak vse.

Kjer se je javno mnenje že napilo tega sovraštva in te besnosti proti duhovstvu, tam tudi verska načela ne morejo živeti. Brez

verskih načel pa ni pravičnosti in tudi ne miru.

Saj vidimo na vseh krajih, kako je s pravičnostjo. Po ustavi, ki so jo dali nemški liberalci, so ustanovljena načela, po katerih bi se morala ravnati država do raznih narodnosti. Toda vse mora odnehati, če ne bo Nemec prvi gospodar. Slovani tudi z večino nič ne opravijo. Ali smo res samo za hlapce in dekle v državi? Če smo v manjšini, nas ne poslušajo; če smo pa v večini, nam ne pusté besede.

Ob Badenijevem in Thunovem padcu pa tudi vidimo, kako jalovo, kako krivično je očitjanje, da je sedanja državnozborna večina — vladna. Če bi bila res vladna, potem bi se vlada lahko na njo opirala in ne bilo bi ji treba odstopati. Vlada in večina sta dve različni stvari. Vlado sestavlja še vedno stari nemški liberalni vpliv; večino pa sestavljajo zastopniki narodov, ki po svoji natori in po svojem prepričanju spadajo skupaj. Res je, da večina proti vladi ni pokazala svoje moči, a vzroka temu je iskati v tistih silah, ki so sploh večini v državnem zboru vzele priljubljenost, da bi se pokazala.

Dokler bodo gospodovala te sile, toliko časa ne bo boljše. Thunov odstop ni konec marveč nadaljevanje splošnih zmed. Te zmede utegnejo narasti tako, da jih po mirnem potu sploh ne bo mogoče rešiti. Naj pride kakoli: mi gledamo mirno v bodočnost, ker smo prepričani, da pravica konečno mora zmagati.

LISTEK.

„Moje prepričanje mi je sveto!“

Slika iz Krajine. — Podgoričan.

(Dalje.)

V tem se vsi spogledajo, zakaj nekdo je potkal zunaj močno na okno, in Mesosnel se oglasi:

»Čak, Škarjevec! Jaz ti jih tudi zamašim!«

»Poslušal je!« vsklikne Samostal razburjen in skoči od mize. »Prevrnem ga enkrat ali dvakrat v sneg, da me bo pomnil.«

»Stoj!« vlovi ga Škarjevec. »Pusti ga, naj laja!«

»Sedaj si sit!« vsklikne žena razburjena in zapodi mojemu na pol dodelane hlače v glavo. »Dedec jezični! Misliš, da moraš vse dognati? Sedaj si sit! Pa bi bil pustil se komu kaj govoriti, saj jih je dosti tukaj. Ali se moraš samo ti za zadrugo puliti?«

Se nekaj kletvic je bilo slišati zunaj, potem pa je bilo vse tiho, ali tudi v hiši je bilo ven. Žena se je jezila na moža, Samostal in Potreben sta pa zabavljala in grozila Mesosnelu.

»Mož sem! Nič mi ni žal, kar sem povedal. Morda bo kaj koristilo Mesosnelu«, pravi mojster, pobere hlače in sede k stroju, da nadaljuje delo.

Toda za nocoj je bilo vasovanje pri kraju. Nekateri mozički so bili pri peč kar poparjeni.

Ta in oni si je mislil:

»Mar bi bil ostal doma!«

Drug za drugim so zginjali nocoj od Škarjevca.

II.

Druzega dne popoldne prikadi Mesosnel po vasi dolgo smodko. Z nazaj pomaknjenim klobukom jo je bil primahal po cesti od fare. Pod Škarjevčevim oknom se ozre v hišo, krepko nategne smodko, da se mogočen dimnat oblak izviže iz njegovih ust.

»Zatemnil bi bil skoraj solnce«, zakrohota se Samostal, ki je vasoval pri Škarjevcu. »Mojster, glej ga!«

»Saj res! Nič slabije ne puha naš vlak«, zasmee se Škarjevec. »Kako se zaničljivo kremži! Kje je neki bil?«

»Hm, pač ni treba ugibati. Stavil bi, da je bil pri Mogočnjaku. Drugje tako ne more

prebiti kakor tam. Presneti skledolizec!«

»Hahaha!«

»Se od sinoči me jezi. Žal mi je, ker ga nisem šel prevrniti. Kaj se bo krota grozilo! Pa kako ti je žugal!«

»Ne bojim se nikogar. Za svoje besede lahko odgovarjam vsakomur in vselej. — Samo ti naši možje!«

»Kaj? — Možje? — Mevže! — Sinoči bi jih bil najraje kar po bučah, tega Toporca, tega Sekirco in tega — kako bi mu rekel — tega, tega Mesožrela!«

»Ti se preveč raztogotiš. Saj jih že poznaš! Toporec in Sekirca sta oba zadružnika, pa se vendar tako bojita Mogočnjaka.«

»Da se le ne sramujeta!«

»Vidiš, dragi moj Samostal, jaz pa njima ne morem prav zameriti. Oba sta že stara in ne razumeta tega, kar se godi sedaj.

Poleg tega se Sekirčevi in Toporčevi nekoliko botrajo — ker to botranje Mogočnjaku vselej nekaj nese — in potem pride nekaj tistega abotnega prizanašanja, da človek rajši molči kakor bi povedal resnico, ali pa se zavrača one, ki jo izblebetajo.

1883. Dr. Ivan Tavčar 1899.

Vsemu slovenskemu svetu je znano, s koliko glorijo je sklical dr. Ivan Tavčar letošnje leto takozvani trgovski in obrtni shod v Ljubljano. Povod temu koraku, (vsaj na videz) je bila gospodarska organizacija kršč. socialcev. Kmetijske zadruga in konsumna društva so bila tisti oreh, katerega so na tem shodu grizle in obdelavale liberalne miši. Liberalni vaski »trgovci«, oštirji in nekaj obrtnikov, ki sami ne poznajo svojih razmer, je zborovalo pod komando dr. Ivan Tavčarja, ki se je zavzel za te ljudi. Koliko pa je v resnici liberalcem in osebno dr. Ivanu Tavčarju za »vasko oštirje in trgovce« in kako jih je on med Slovenci prvi javno obsodil, nam kaže njegova knjiga, ki jo je izdal po Mohorjevi družbi pod imenom »Slovenski Pravniki«. V tej knjigi pojasnjuje dr. Ivan Tavčar veljavnost pogodb, kako se iste sklepajo in koliko zla se posamnikom lahko pripeti pri lahkomišljenih pogodbah. Tu pove dr. Tavčar, da ima pri nas posebno Notranjska veliko oderuhov. Vsaka vas ima takega oderuha, ki s pijačo omamlja kmete, in ko so pijani, sklepa z njimi pogodbe o lesni kupčiji. Na ta način je obogatelo vže veliko takih poštenjakov, ubožale so pa cele vasi. Toraj leta 1883. je dr. Ivan Tavčar v notranjskih oštirjih videl oderuhe, sedaj leta 1899. pa jih brani kot največje poštenjake. Iz tega se vidi, da je resnica, kar smo mi že trdili, da liberalcem ni za trgovce in oštirje, marveč za politične pristase. Da se pa liberalna stranka danes naoslanja na ljudi, kakoršne je dr. Tavčar označil pred 16. leti kot oderuhe, je značilno za stranko. Vsak pošten Slovenec, ki mu je mar blaginja ljudstva in obstoj naroda, je dolžan nastopiti proti vjedam narodnega telesa. Pred vsem se pa smatrajo takim vjedam »oderuhi in poštenjaki«, kakoršne je navedel dr. Tavčar v svojem »Slov. Pravniku«, ki ljudi po svojih gostilnah namenoma opijanjajo, da jih potem ociganijo za zadnje imetje. Da je tako početje lopovstvo, menda ni potreba pojasniti.

Čudno je samo, da se »narodna« stranka danes protivi oni organizaciji, ki ima namen zatreti lopovsko sleparjenje in osvoboditi našega kmeta, ljudi, ki ob njegovih žuljih bogate. Dr. Tavčar sam je pa pokazal, da so res oderuhi po naših vaseh in trgih, ki spodjedajo v svojo sebično korist blagostanje naroda. Brez dvojbe mora biti vsakemu jasno, da človek, ki išče obogateti celo na nepošten

način, ne more imeti nobene ljubezni do naroda in če tudi je sam njega član. Zato se pa pri nas javno opaža, da je narodnost našim liberalcem le vada, na katero love kaline za liberalizem.

Da je temu tako, nam kaže »rahla dotika« naših liberalcev z Nemci. Ko bi imeli naši liberalci res kaj srca do našega ljudstva, bi ne sklepali zvez z najhujšimi nasprotniki naroda in bi se ne protivili stremljenju kršč. soc. po gospodarski samostojnosti našega ljudstva. Boj proti zadrugi organizaciji je vidno znamenje liberalne lumparije proti našemu ljudstvu, ki pod krinko absolutne narodnosti zaničuje in tepta pošteno krščansko prepričanje, ki zaničuje našo vrlo narodno duhovščino, ki se oddaja v službo nemčurjem in z vsemi silami brani »vasko oderuštvo«. Zalostno pri tem je to, da marsikak »boljši« nosi še vedno mreno na očeh in ne vidi, kam drvi slovenski liberalizem. G. dr. Ivan Tavčar je pa l. 1883. potrdil kar naprej to, kar trdimo danes mi kršč. socialci: Da je oderuštvo vzrok ljudske propasti.

Bolniške podpore.

Za delavske sloje se je v Avstriji v tem stoletju sploh v primeri z drugimi državami na socialnem postavodajalnem polju še jako malo storilo in še to, kar se je storilo, je pomanjkljivo in nikakor ne tako storjeno, kakor bi moralo biti. Če bi bili imeli postavodajalci čut in pa potrebno skušnjo o potrebščinah delavskih slojev, bile bi gotovo postavbe, tikajoče se delavskih slojev, take, kakoršne zahteva naš čas in pa tudi korist onega, v kogar varstvo so bile sklenjene. A žalibog, pri postavah v prid delavskim slojem sodelovali niso oni, kojim bi bilo delavsko ljudstvo dalo zaupanje, delali so le zaupniki onih, ki ne poznajo in dostikrat niti poznati nečejo delavskih potreb. Brez zastopnikov delavcev skovan bil je tudi nestvor postav z dne 30. marca 1888 l. tičoča se zavarovanja bolnih delavcev. Res da ima ta zakon blag namen, in pripoznamo radi tudi mi, da je v najhujšem času, ko si delavec ničesar prislužiti ne more vsled bolezni, zbrisal mnogo solza, a vkljub temu je postava slaba.

Ker so na podlagi te postavbe uvedene blagajne začele splošno poslovati s 1. avgustom 1889. je tedaj letos ravno 10 let, kar so dotične bolniške blagajne jele poslovati, in ravno radi tega namenili smo se podati

o navedenem zakonu kolikor možno natančno razlago cenjenim bralcem »Glasnika«.

Opazali smo pogostoma, da je ta postava v splošno še premalo znana; v lastno korist vsacega delodajalca in delojemalca pa je, postavne določbe, ki se njega tičejo, natančno poznati, zato bode tudi postava obširno razlagana. Podali bomo razlago postavbe same, kakoršna je, in konečno bomo tudi opozarjali na nedostatke v postavi sami in kako bi morala biti postava preurejena, da bi istinito vstregla razmeram delavskih slojev. Ozirali se pa za sedaj v tej razpravi še ne bomo na zakon zadevajoč zavarovalne proti nezgodam, marveč o tem zakonu pisali bomo še pozneje.

Bolniške blagajne.

Sedaj imamo več vrst blagajn; temeljem zakona iz l. 1888. so takozvane prometne blagajne pri zasebnih in državnih podjetjih, pri železnicah, stavbinskih tvrdkah in rudokopih, blagajne za obrtne vajence in strokovno združne blagajne, društvene blagajne in okrajne bolniške blagajne.

Pri vseh teh blagajnah velja zakon iz l. 1888. in imajo vse te blagajne namen za slučaj bolezni podpirati svoje člane. Člani zavarovanju podvrženi so pa vse tiste osebe, ki delajo v okolišču te blagajnice pri gospodarijih, ki izvršujejo kako javno obrt.

Razločujemo pa tukaj dvoje vrst članstva: namreč prostovoljno članstvo in pa obligatorično ali obvezno članstvo. Govorimo namreč splošno o okrajnih bolniških blagajnah, ker so ravno le one, na koje se zakon posebno ozira; v kolikor se druge od uprave okrajnih bolniških blagajn ločijo, govorili bomo na drugem mestu.

Člani okrajnih bolniških blagajn so tedaj ali k zavarovanju postavno prisiljeni ali pa oni delojemalci, ki k bolniški blagajni prostovoljno pristopijo. Prostovoljno kot člani smejo k okrajnim bolniškim blagajnam pristopiti one osebe, ki zavarovanji za slučaj bolezni niso podvržene, dokler niso prestopile 35. leta svoje starosti ter prebivajo v okolišču okrajne bolniške blagajne. Izkazati se morajo z zdravniškim spričevalom, da so zdrave, kakor morajo tudi razven tekočih prispevkov plačati pristopnino, katera se odmeri v takem znesku, da doseže tekoče prispevke, izračunjene za šest tednov. Pravico za bolniško podporo dobé pa prostovoljni člani šele šest tednov potem, ko so se zglasili, kakor tudi nimajo pravice do pod-

Toporec je pa tako: Možiček ni nič napaden, samo tisto slabost ima, da vsako reč rad skrivaj kupi, skrivaj proda in tudi denar si v sili rad skrivaj izposodi, ker misli, da je kak greh ali kali, če je človek očitno dolžan, ne pomisli pa, da se naposled vse izve, kakor se je izvedelo, da je Mogočnjaku dolžan, in jaz sem prepričan, da ko bi plačal Mogočnjaka in bi bil zopet v zadregi, da bi šel naravnost k njemu, čeprav bi se rotill, da nikdar več — v posojilnico bi pa gotovo ne šel. Eni so pa taki, kakor si jih videl sinoči, — vsako reč radi verjamejo in takoj so vsi zbegani, ako izvedo kako slabo novico, ker nikdar ne vprašajo, ali je tudi res tako? Veš, tako ti rečem: Teško je orati s takimi možmi!

»Pogumni so naši odborniki, da vsega vkup ne puste!»

»Veš, moramo jim pa mi iti na roke, s tem, da sosedom tolmačimo, kako je vsa stvar.«

»Pa tolmači! — Saj si videl. Naj pride Mesosnel med nje, pa smo pri kraji. Tega človeka kar ne morem trpeti!»

»Kaj hočeš? Narave je take. Napasi in napoji ga večkrat, in stavim ne vem kaj, da pojde za teboj kamor hočeš, in bo govoril po tvoji volji in tudi pretepal se bo za te, če bi bilo treba, ali ne, samo da bi imel malo vina, kako klobaso, ali še kaj takega. — Kjer ni sramežljivosti, ni poštenja. Kar zna, zna: besede prenašati in pomivati po kuhinji Mogočnjakovi. — Kolikokrat je že zdražbe napravil. — In Mogočnjaka bi moralo biti tudi sram, da se peča s takim človekom, kakor je Mesosnel.«

»Da se je ravno v naši vasi polegell!»

V tem hipu se odpro vrata, in Mogočnjakov hlapec vstopi.

»To-le pismo vam pošlje gospodar.«

Izroči list in odide. Mojster ga brž prebere.

»Še danes pridi k nam! Megočnjak«. Samo te besede so bile neokretno zapisane na belem papirju.

»Kaj bo?« zamrmra pred se mojster.

»Kaj bo?« ponovi žena za njim.

»Nič dobrega. Uh, že od sinoči me boli srce, kakor me vselej pred kako nesrečo! Uh,

ti nesrečni dedec, da ne moreš brzdati svojega jezika! Toliko si imel že sitnostij zaradi besedij, pa te ni še nič izučilo, ko moraš vendar ljudi poznati. Ta Mesosnel ti je kaj naredil, saj ti je žugal sinoči, in prej je šel pod oknom bahato kakor petelin, ki je pogazil sosedovega. Uh, ti. . . .«

»Kaj neki mi more kdo?«

»No, boš že videl. Da bi le ne bilo.«

»Kar sem govoril, je resnica, zato se ne bojim nikogar in ničesar. Le ne stokaj, kedar ni sile!»

»Ženske nimajo pravega poguma«, oglašil se Samostal. Mislil sem, da je tvoja boljša od moje, pa vidim, da so vse jednake.«

»Ženske so ženske! Sinoči si pavi del, da tudi nekateri možje niso boljši!« zasmeje se Škarjavec.

Ko se obleče praznično kamizolo, odide.

»Kmalu pridem«, pravi med vrati.

»Pa dobro odpravi«, voščita mu oba.

(Dalje sledi.)

pore niti potem, ko mine teh 6. tednov, ako se jim dokaže, da so že za časa zglasitve bili bolni.

Izveti pa so od teh določb poljedelski in gozdarski delavci, kakor tudi uradniki in delavci domače obrtnosti (Hausindustrie), ako so razumno s svojim delodajalcem korporativno pristopijo k blagajni. Ti zadnji imajo v tem slučaju, ako pristopijo korporativno, t. j. skupno k okrajni bolniški blagajni, napram isti jednake dolžnosti in pravice, kako oni, zavarovanju za slučaj bolezni podvrženi člani.

Član okrajne bolniške blagajne postane zavarovanju podvržen z istim dnem, ko stopi v dotično delo. N. N. stopi kot zidar v delo v pondeljek ob 6. uri zjutraj. Gospodar ga pri blagajni ni še zglasil in N. N. oboli ali se poškoduje ob 8. uri zjutraj. Kljub temu, da je šele danes vstopil v delo, je član bolniške blagajne, ker je bil s tem trenutkom, ko je prišel delo v zavarovanju podvrženem obrtu, član dotične blagajne in bode dobival ves čas, dokler bode za delo nezmožen, bolniško podporo.

Politika po svetu.

Ministerska kriza. Dne 23. t. m. je dalo ostavko celo ministerstvo. Ministerski predsednik grof Thun je uvidel, da mu v sedanjih razmerah ni mogoče vladati. Parlamentarnim potom mora dobiti delegate za posvetovanje skupnih zadev. Treba je tem potom odobriti pogodbo z Ogersko, toda tudi to je nemogoče, dokler se ne poleže vihar obstrukcije. Thun si toraj ni upal izvršiti tega in je raje prepuštil ta med drugemu možu. Kaj bo sedaj? To vprašanje preveva sedaj vse narode naše države. Ali zmaga obstrukcija in zavlada zopet še huji ponemčevalni sistem? Mi smo mnenja, da morajo biti slovanski poslanci solidarni v tem, da ne puste nadvlade nemstvu. Izda naj se pošten jezikovni zakon, s katerim se zagotovi v državi vsem narodom jednaka pravica do vseh javnih in najvišjih zadev. Dokler ne bode narodnostnega miru, tudi ne bode plodonosnega socialnega delovanja v naši zbornici. Ako bi pa prišla vlada, ki bi hotela pritiskati Slované ob steno, potem naj ne bodo samo Čehi oni element, ki se temu protivi.

Socialno - demokratični strankarski shod. Kakor vsako leto, zbrali so se soc. dem. delegati tudi letos k posvetovanju, in sicer sedaj v glavnem mestu Moravske, v Brnu. Shoda se udeležuje 116 odposlancev, mej temi je 38 Čehov, 64 Nemcev, 10 Poljakov, 1 Rusin, 1 Italijan in 2 Slovenca, namreč znani Ebin Kristan in še bolj znani socialistični prvak Grablovic. Prisotni so razun enega vsi socialistični državni poslanci. Posvetovanje traja ta celi teden. Vsak dan je jeden skupen shod, potem pa zabava v odsekih. Na čelu kongresu je znani »proletarec« krivonos Adler, ki si je stekel že nebroj zaslug za izpraznjevanje delavskih zepov. Vendar se letos ne godi posebno dobro temu »vnetemu« delavskemu »voditelju«; sodrug - zastopniki niso zadovoljni s postopanjem osrednjega vodstva, ki letos razun tega, da je raztrosilo mej delavce nekaj stotisočev papirnatih oklicev, ni storilo prav nič za verne sodruge in sodruginje. To mu je mej drugimi očital tudi grški Resel in pa prvak Dašinjski, ki sta se precej pikro izražala o Adlerjevem »delu«. Pa še nekaj družega je, kar greni te dni židovskim voditeljem življenje. Precej sodrugov se je namreč oglasilo z zahtevo, naj se načelo splošne in jednake volilne pravice uveljavi tudi pri

socijalno-demokratični stranki in se poskrbi za to, da v glavnem vodstvu ne bo sedela sama gospoda. Ostali sodrug bi tudi radi nekaj časa uživali sladkosti mastno plačnega »voditelja«. To Adlerju in drugim po česnu smrdečim sodrugom ni všeč in najbrže se bodo danes do dobra sporekli. Zmagali bodo brzkone zopet poslednji, trdeč, da za tak posel ni vsak sposoben.

Naša organizacija.

Slovensko katoliško delavsko društvo v Ljubljani je priredilo minulo nedeljo 24. t. m. v katol. domu društven shod, ki je bil dobro obiskan. Prvi govornik Moskerc je omenjal najprej ustanovitve krščanske socialne ženske zveze, ki se je izvršila malo preje. Omenjal je, kolike važnosti je ženska organizacija sploh in posebe za Ljubljano. Ravno v Ljubljani so krščanski socialci prvi, ki kličejo žensko na resno, javno delo. Potrebno je, da ženske s svojim obče prizanim krščanskim prepričanjem nastopijo v javnem boju proti vplivu modernega liberalizma, ki se posebno pojavlja v krščanstvu sovražnem časopisju, pri nas na Slovenskem v umazani cunji »Slov. Naroda«, in hujska javno mnenje proti vsemu, kar je sveto vsakemu katoliku. Govornik pojasnjuje, da je duh liberalizma ptuj, v židovski morali utemeljen nauk. Potem preide na Dreyfusovo umazano afero in ono skrivno moč, ki vodi vse židovsko gibanje, namreč društvo »Alliance Israelite« s sedežem v Parizu. To društvo se je ustanovilo l. 1860 z namenom, voditi židovstvo vsega sveta v boju proti nežidom. Po tem svojem namenu in bistvu je to društvo večjega pomena, nego frimasonske lože, ker ravno to tajno društvo vodi vse frimasonske skupine. Posebe je namen te tajne zveze braniti in podpirati vsakega žida - člana, ki pride v kako zagato, kakor recimo Dreyfus. Ako je v kakem kraju pet ali šest židov, ustanove že svojo podružnico, ki je seveda v tesni zvezi s centralo. Obsodba v Rennesu in sedaj najnovejša v Kutni gori je spravila na noge vse židovske veljake. V rokah te zveze je malone vse večje časopise in po pisavi »Slov. Naroda« soditi ima tudi ta list precej deleža pri tem. Govornik spominja nadalje, da je praznoval prvoboritelj za katoliško misel mej Slovinci nasproti liberalnim hinavcem mil. škof Dr. Anton Mahnič 25 - letnico svojega mašništva, in načrta na kratko vpliv njegovega delovanja. Burni živijo klici dr. Mahniču so pokazali, da tudi slovenski krščansko-socialni delavci vedo ceniti zasluge prevzvišenega škofa. Govoril je nadalje tovariš Urbar, in v krasnih besedah navduševal delavce k vstrajnosti v krščansko-socialnih načelih. Kritikoval je osobito rezko delovanje lož in njihovo sovražstvo napram delavstvu. Ta kuga je v Avstriji postavno prepovedana. (Mej klici: Saj so lože v Trstu, Pragi in na Dunaju) Navdušeno pozdravlja žensko organizacijo, koji želi najboljšega vspeha, in kaže na stavbinsko društvo, kjer se vidi razloček mej nami in našim nasprotnikom. Konečno naznani predsednik shoda, da bode prihodnjo nedeljo ket praznik zvezinega patrona sv. Mihaela ob 1/4 na 10. dopoldne v nunski cerkvi sveta maša in zvečer ob 1/2 7. uri v dvorani katoliškega doma ljudska veselica brez vstopnine. Ž živijo klici krščanskemu socializmu zaključni shod.

Prijateljski sestanek v Slapih. Pretečeno nedeljo popoldne vršil se je v Slapih pri D. M. Polju prijateljski sestanek članov ondotnega delavskega izobraževalnega in podpornega društva, ter nekaterih članov konsumnega društva. Gosti nar je pojasnjeval potrebo združenja in je priporočal, da bi se vršili večkrat društveni poučni shodi. Jeriha je govoril o domačih društvenih razmerah, ter pozivljaj, da se pridno okleneje kons. in tudi podpornega društva. Nasvetoval je tudi, da naj društvo priredi vsako tretjo nedeljo v mesecu društven shod. Z nasvetom so bili vsi zadovoljni. Vstanovila se bode tudi »Čebelica«, za kar se zanimajo posebno ženske. Le prekmalo je minul čas v prijetni družbi postenih resnih, mož žen in deklet, ki so vneti vkljub vsem zaprekam, celo od tam,

kjer bi tega nihče ne pričakoval, za vzvišeno kršč. soc. misel. Le tako naprej!

Javno predavanje priredi »Slov. kršč. soc. zveza« v društvenih prostorih »Katol. Doma« prihodnjo sredo ob 1/2 8 uri zvečer. Predaval bode č. g. Evgen Lampe. Predavanja bodo redno vsako »redo«.

K »Slov. kršč. soc. zvezi« ste pristopili društvi: »Katol. podporno društvo sv. Jozefa v Trzinu« in »Katol. društvo rokodelskih pomočnikov«.

Slov. kršč. socialna zveza vabi vse svoje člane in prijatelje k praznovanju zavetnika sv. Mihaela v nedeljo, 1. oktobra. Ob 1/4 10. uro bo v nunski cerkvi sveta maša, zvečer ob 1/2 7. uri pa velezanimiv družinski večer brez vstopnine v dvorani »Kat. doma«.

Kršč. ženska zveza se je ustanovila v nedeljo dne 24. septembra. Na mnogobrojno obiskanem shodugovorile so gospa Manfreda ter gospodične Jakopič, Podržaj in Vidali. Č. g. E. Lampe je pojasnil namen društva. S posebnim pismom je pozdravil društvo presvetli g. knezoškof dr. Jeglič, ki je postal prvi ustanovnik z zneskom 50 gl. Članice šteje društvo že nad 300, ki plačujejo po 60 kr. na leto. Novemu prepotrebemu ženskemu društvu želimo kar največ uspeha.

Socialne zadeve.

Nemški trgovci rujejo proti Raiffeisnovim posojilnicam, ker te posojilnice kupujejo na račun svojih udov razne gospodarske potrebščine in njihove pridelke prodajajo. Veliki šum, ki se je vzdignil po časopisih vsled tega, je tudi za nas pomenljiv. Zadržna misel ima povsod svoje sovražnike.

Ruski car za finske kmete. Mnogo finskih kmetov je brez lastnega posestva. Zato je določil ruski car, naj se iz državnih prebitkov vstanovi glavica, iz katere naj se kupujejo takim kmetom posestva. Na Ruskem je to mogoče! — Pri nas je vzlasti v goratem delu naše domovine obilo tako imenovanih gosačev. Ti nimajo nič svojega. Vender pa smejo na srenjskem svetu delati laze, imeti kako kozo, ali tudi kravo, da jo pasejo na skupnih pašnikih. Tako se prežive borno, a pošteno. Večinoma pa pomagajo kmetom obdelovati zemljišče. Po pravici lahko rečemo, da so taki gostovi izredno potrebni za gorske kraje. Svoje moči puščajo v zemlji, ki jo obdelujejo drugim. Če se pa »gajna«, občinski svet, razdeli, pa nimajo nič pravic. Na enkrat izgube vse in ne čaka jih družega, če ne morejo več delati dnin, nego beraška palica. Naše postave se niso za te reveže nič brigale. Da se naša vlada v tem oziru ni nič ganila, se razume samo po sebi. Ko torej priobčujemo plemenito dejanje ruskega carja, pristavljamo tudi, da je neobhodno potrebno, da se pri razdeljevanju občinskega sveta prične ozirati tudi na gostove.

Južno-nemška katoliška delavska društva so imela nedavno skupen shod. Zastopano je bilo 50.000 udov. Zahtevali so vstanovitev delavskih zbornic in delavskih razsodišč. Posebej so se pečali tudi z delavskimi stanovanji.

Krščansko-socialni shod na Velegradu je obravnaval zadeve vseh delavskih stanov. Sklenil je skrbno izdelane resolucije za kmečki, obrtni in delavski stan. Za delavce je posebej obravnaval strokovno organizacijo in pravno varstvo. Resolucij so popolnoma v smislu našega programa. Zato menimo, da bo res kmalu že prišel čas, ko se bomo češki in slovenski krščanski socialci dejanski sklenili.

Kopaljšča za otroke. Anglesko mesto Lids (Leeds) je vstanovilo brezplačno kopaljšče za otroke. Od aprila do septembra se je letos poslužilo teh kopelij 36 000 otrok. Več angleskih — ne avstrijskih — mest ima take

vstanove. Kako potrebno in kako lepo bi bilo, ko bi se tudi naših mest katero brigalo kaj v tem oziru!

Drobtine.

Poziv. »Slovenska kršč. - socialna zveza« dobiva od mnogih strani pozive po dobrih gledaliških igrah, primernih našemu ljudstvu. »Zveza« ima nekaj takih iger pripravljenih in bi jih izdala v posameznih cenених snopcih, ako se oglasi potrebno število naročnikov. Opozarjamo na ta poziv sosebno društva na deželi, ki naj se v prvi vrsti zapišejo med naročnike. Zadošča naznanilo na dopisnici. Ako se do 1. novembra oglasi zadostno število naročnikov, izide okoli 15. novembra 1. snopci. Naznanila naj se pošiljajo odboru »Slovenske krščanske-socialne zveze« v Ljubljani. Najboljše bi bilo, da društva naroče toliko iztisov posameznih iger, kolikor je v igri ulog.

Škofu Mahničju je poslala »Slovenska krščansko-socialna zveza« v ime v njej organizovanega slovenskega delavstva čestitko k 25letnici mašništva ter mu ob enem izrekla najiskrenejšo zahvalo, da v svoji vladikovini lik Cirilu in Metodu odločno zagovarja in brani slovensko liturgijo.

»Narodovemu« Ahasverju v odgovor. — Gospod urednik! Upam, da ne bodete odrekli malo prostora v Vašem cenjenem listu; rada bi povedala »Slovenskemu Narodu« za kopico laži, ki jih je po listku v št. 212. nagromadil, kar mu gre. — Liberalni gospodi je začelo menda po puhlih buticah sumeti, češ, zdaj se je pa začela katoliška inteligenca delavstvu bližati, treba toraj, da se to na katerikoli način prepreči — če ne drugače, pa z lažjo. »Napredna« stranka dobro vé, da je moč v delavstvu in da ne tvori slovenskega naroda osobe v Narodni Tiskarni s peščico lahkotivih privržencev, ampak v ogromnem številu — delavstvo, in zato je vsa v skrbeh poslala mej svet vse mogoče laži, da bi delavstvo in posebno pa se vrle gg. akademike pred svetom osmešila in — če mogoče — oplašila (?), sebe pa vsaj za silo utolažila. Zapomni naj si pa »narodna« gospoda, da se zavedno delavstvo in odločni akademiki za njih kričanje in laži toliko zmenijo, kot luna za pasje lajanje. — Škoda bi bilo časa in črnila, da bi na vsako laž posebej odgovarjala, vendar hočem mogočnemu kljukcu Ahasverju vsaj za nekatere oči zbrisati, in sicer za laži, ki se tičejo komerza katoliških akademikov, kjer sem bila sama navzoča. — »Narod« pravi, da smo delavke na komerzu pele, pile in govorančile, in spodučuje se, ker je pisal »Slovenec«, da smo zapele nekaj ljubkih narodnih pesmic, ter zraven prav porogljivo vpraša: »ali ne zaljubljenih? ali ne klafarskih?« Boli ga pri tem tudi, ker je pisal »Slovenec«, da je to prepevanje zbudilo marsikomu dremajoči pogum, ter dostavlja: »Toraj delavke so morale buditi »dremajoči pogum« katoliškim akademikom. — Na to odgovarjam: Če smo na komerzu pile, to naj Ahasverja nič ne boli, ker mislim, da tudi omikane liberalne »frajlice« ob takih prilikah vina in piva z žlico ne jedó! Pele smo tudi, pa le poštene pesmi, ki so za poštene ljudi; ker pa »Narod« tu svoje opazke dostavlja, se dá iz tega sklepati, da liberalna banda ob enakih priložnostih le zaljubljeno in klafarsko poje! Potom se hoče nekako rogati, češ, delavke so morale dremajoči pogum katoliškim akademikom buditi. Kakšen pogum tu neki »Narodova« klika misli? Mari to, da se bodo upali v bodoče na javnih krajih pretepati, kakor n. pr. Malovrh? Vé naj, da se jim je zato pogum pozivil, ker so uvideli, da je poleg moškega tudi žensko delavstvo na njih strani in da se zaveda. Gospoda akademika Sinkovca hoče liberalna cunj »Sl. Naroda« kot pijanca mej svet zbobnati; piše namreč, da kaže zadnji govor, t. j. govor g. Sinkovca, že pristne znake alkohola in preveč vzbujenega »poguma«. Nato pravi: Popevajoče, pijoče in govorančujoče delavke so mu toliko zmešale možgane, da je kričal patetično: »Kje ima narodno-napredna gospoda kaj tacega

ženstva, kakoršno je naše. Zavest je prišla v naše vrste, da je naše ženstvo daleč pred ženstvom naših nasprotnikov, ki gori samo za bonbone in koncerte.« In konstatiral je ta klerikalni veleum, da je tudi zategadel narodna napredna stranka — »prav navadna muha«. — Toraj pijan mora biti, kdor prizna, da je tudi delavec človek, ne pa le oproda zapovedujoče gospode. Seveda, gospod govornik je zelo gresil, ker je stavil delavke pred narodne gospe in gospice, dasiravno ni zadnjim storil nikake krivice, kajti kdo bolj zasluži priznanja, ali delavka, ki se vse življenje trudi in se pošteno preživi in ima večkrat tudi za druge skrbeti, ali narodna damica, ki se le po divanih valja, se lepotiči in lišpa, zraven si pa še koščka kruha morda ni sama prislužila? Kaj neki misli Ahasver, kaj je lažje: celi dan trdo delati, ali lepotičiti se in z vsemi prijetnostmi čas preganjati? Nastane torej vprašanje: s čim si je pa mehkužna narodna dama priborila to prednost, in s kakimi žrtvami je prišla do razmer, v kojih se nahaja? Z ničemur! In kaj je nasprotno zakrivila delavka, da se nahaja v svojem težavnem stanu? Zopet — nič! Toraj kje imajo pravico koga zaničevati, ali prezirati? Če so »Narodove« babnice bolj učene in olikane, kakor me priproste delavke, ni to nič posebnega — saj imajo vsak dan samo 24 ur časa za komedije vganjati, mej tem, ko moramo me trdo delati. Da pa h koncu pridem, naj samo še vprašam, kdo človeški družbi več koristi, delavke ali olikane dame? Jaz mislim, da na vsak način prve, kajti če vzamemo n. pr. samo tobačno tovarno, bomo videli, koliko milijonov so tu delavke za državne blagajne pridobile, iz katerih se navadno fine gospice živé! Kje imajo pa parfimirane dame kaj pokazati? Res je, da se me ne moremo ponašati s svojo lepoto, a to nam tudi ni mar, dovolj nam je, da nas dičijo žuljave roke in pa pošteno srce! — »Narodov« dopisnik se tudi boji nekih zlih posledic, a s tem naj se nikar ne muči; me boljše poznamo življenje kakor Ahasver, in tudi gospodje akademiki ga poznajo bolje, kajti kakor nam, tako tudi njim ni življenje navadna igrača. Vprašati mi je še, kaj je hotel Ahasver s tem, da je rekel: »... in so lepe delavke, ki ne marajo za bonbone in koncerte, spremili domov...« Najprvo dostavim, da je to debela laž, ali pa — kar je tudi mogoče — posledica alkohola. Me lahko spričamo, da smo šle popolnoma same in prve domov; če se pa pri liberalnih komerzih nasprotno dogaja — pa me ne moremo za to, in resnicoljubni Ahasver naj nam oprosti, če niso liberalni čevlji tudi nam prav. — Dostaviti mi je še, da brez »Narodovega« dopisnika vemo, da so gg. Daničarji se mladeniči po letih, a vemo pa tudi, da po duhu daleč presegajo liberalne modrijane. In to ravno nam daje upanje, da se bližajo za nas boljši časi. Nasproti naj bodo pa tudi vrli gg. akademiki prepričani, da če bodo hodili po poti, kojoj so nastopili, bodo imeli veliko večino slovenskega delavstva, toraj veliko večino slovenskega naroda za seboj! — Sklepno zaključim v ime krščansko-socialnega delavstva: Bog živi nevstrašene gg. Danicarje, zakaj le po načelih, koja zastopajo oni, zasije slovenskemu narodu solnce boljše bodočnosti.

Josipina S., zavedna delavka.

Napredna častikraja. G. Ivan Stefe, tajnik slovenske krščansko-socialne zveze, je bil svojedobno obsojen pri okrajnem sodišču v Ljubljani na osem dni zapora, ker je pri procesiji sv. Rešnjega Telesa rekel neki »gospo Nežičevi«, ki se je surovo vedla in zmerjala neke delavke v procesiji, da jo da aretovati, ako ne bode tiho. »Slov. Narod« je takrat o tej zadevi za Štefeta poročal zasmehljivo, ga označil kot razgrajaca in suroveža. Pri vsiklični obravnavi je pa deželno sodišče Štefeta oprostilo popolnoma, česar pa »Narod« ni nič sporočil. Taki so poštenjakoviči liberalci.

Socijalno demokratski poljub. Neki menih je šel pred par tedni po dunajskem mestu. Tu pristopi neznan človek, ga pozdravi in prime za roko, kot bi jo hotel poljubiti. Toda pri tem ga tako vgrizne, da je imel več dni oteklo roko. Dokazalo se je, da je dotičnik hud socijalni demokrat.

Umor v Polni. Kakor poročajo časopisi, je zaradi sokrivde umora na smrt obsojeni Hilzner v Polni izdal svoja sokrivca, ki sta oba tudi juda. S tem je baje spravil v veliko zadrego znanega nekdanjega »državnega poslanca« rabija Blocha, ki je neki ponudil 4800 gld. onemu, ki dokáže, da sta bila umora deležna še dva druga juda. Plaćati jih bode moral Hilznerju, porabili pa se bodo za mater umorjene deklice. Hilzner je baje tudi izpovedal, da so rabili kri v judovski obredne namene, s tem je spravil seveda cel Izrael v grozno zagato. Hilznerju so poslali judje v ječo zastrupljeno potvico, o tem se vrši preiskava. Vsled dogodka se je polotil v Polni judov grozen strah, kar trumoma beže na Dunaj, kjer se jim zdi varneje. Na istem mestu kot letos Hruza, bila je pred nekaj leti umorjena tudi neka druga deklica na isti način — zaklana namreč. Sumi se, da so jo tudi judje umorili. Ako se dokážejo izjave Hilznerja kot resnica, potem bo brez dvojbe razkrinkanih več »bajnih umorov«, posebno oni v Nijerigahazi, ob koje sodni razpravi je baje ropotal celo denarni kralj Rotšild pri ogrski vladi.

Dobro je povedal. Neki kmet pride v mestno gostilno, si naroči vrček pive in golaš: Predno začne jesti, se pokriža in moli. Pri drugi mizi so pa sedeli trije »skriči« in so se kmetu posmehovali. Eden iz mej njih ga porogljivo vpraša: Oče, ali pri vas vsi molite pred jedjo? Kmet: Seveda vsi, izvzamši tih prešičev v svinjaku.

Izurjenega krojaškega pomočnika

nad 20 let starega, ki je soliden in točen delavec, sprejme takoj v trajno delo Jakob Mikolič, krojaški mojster v Novem mestu.

Mladenič,

20 let star, ki je dovršil V. gimnazijski razred, popolnoma zmožen slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, želi vstopiti v kako pisarno kot začetnik. Plača primerna. Ponudbe pod A. P. na naslov »Glasnika«.

Podpisani usojam si slavnemu p. n. občinstvu, zlasti gospodom trgovcem uljudno naznaniti, da sem otvoril v Ljubljani

zavod za snaženje stanovanj in oken.

Prevzemam v snaženje izložbena in sobna okna ter likanje sob. Tudi cele nove stavbe prevzemam v temeljito očiščenje, istotako tudi javne zavode in urade.

Čestita naročila prejembje iz prijaznosti Jožef Maček, prodajalnica tobaka, Mestni trg št. 6.

V obilni obisk se priporoča

Peter Matelič,
Martinova cesta št. 81.

KATHREINER-Kneippova sladna kava.

Slava mamica, da meni!

Ze ista sem izpricano izvirna primes k dobri kavi. Pri živčnih, arčnih, želodčnih boleznih, pri pomanjkanju krvi etc. zdravniško priporočena. — Najprijetnejša kava pijate v stotinečar sodavinarstev.